

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของการศึกษา

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ปี 2525 - 2529 ได้วางบทบาทของจังหวัดชลบุรี เป็นเมืองหลักของภาคตะวันออก เน้นอุตสาหกรรมหนักที่มาบตาพุด อุตสาหกรรมขนาดกลาง ขนาดย่อม และอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่แหลมฉบัง ทั้งยังอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ซึ่งได้แก่ ท่าเรือน้ำลึกที่สัตหีบ และแหลมฉบัง ทางรถไฟสายตะวันออก เส้นทางคมนาคมแหล่งน้ำ ไฟฟ้า แก๊สธรรมชาติ และอื่นๆ อีก เพื่อดึงดูดภาคเอกชนมาลงทุน เป็นการกระจายทุนจากนครหลวงออกสู่ภูมิภาค เพื่อชลอความเจริญเติบโตของนครหลวง และป้องกันการอพยพย้ายถิ่นจากชนบทเข้าสู่นครหลวงเพื่อหางานทำ

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับดังกล่าว ทำให้ภาคตะวันออกมีการขยายตัวทางภาคอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรี โรงงานอุตสาหกรรมกระจายอยู่เกือบทั้งจังหวัด ทำให้แรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวนมากหลั่งไหลอพยพเข้ามาในจังหวัดชลบุรี เนื่องจากแรงงานในจังหวัดมีไม่เพียงพอสำหรับภาคอุตสาหกรรม แรงงานจำนวนมากเหล่านี้อาจจะสร้างปัญหาให้กับจังหวัดชลบุรี เหมือนกับกรุงเทพมหานครได้ในอนาคต ถ้าไม่มีการวางแผนที่ดีพอ

อำเภอพนัสนิคมเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอบ้านโพธิ์ และอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอแปลงยาว อำเภอพนมสารคาม และอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอบ้านบึงและอำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี

มีเทศบาลเมืองพนัสนิคม เป็นศูนย์กลางชุมชน มีพื้นที่ 2.76 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,900 ไร่ จำนวนประชากรในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองพนัสนิคม ทั้งสิ้น 12,279 คน แยกเป็นชาย 6,476 คน หญิง 6,803 คน จำนวนบ้านทั้งสิ้น 3,697 หลัง แยกเป็น 2,675 ครัวเรือน ความหนาแน่นของประชากรภายในเขตเทศบาลเฉลี่ยโดยประมาณ 4,811.23 คนต่อตารางกิโลเมตร หนาแน่น 1 ใน 4 ของจังหวัดชลบุรี (ข้อมูลเดือนมกราคม พ.ศ. 2539)

เทศบาลเมืองพนัสนิคมเป็นเมืองที่อยู่อาศัย เนื่องจากการใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land use) เพื่อที่อยู่อาศัยมีประมาณร้อยละ 65 ของพื้นที่ทั้งหมด มีพื้นที่การเกษตร 13.50 % มีพื้นที่อุตสาหกรรมเพียง 4 % ประชากรภายในเขตเทศบาลจะประกอบอาชีพค้าขายเป็นส่วนมาก โดยเฉลี่ยประมาณ 65 % นอกจากนั้นเป็นอาชีพหัตถกรรมและทำนา ประมาณ 8 % และ 5 % ตามลำดับ นอกจากนี้เทศบาลเมืองพนัสนิคมยังได้รับรางวัลที่ 1 ในการประกวดการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย โดยการจัดของกรมการปกครองและสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย 3 ปีซ้อน คือ ตั้งแต่ปี 2532-2534 ของเทศบาลประเภท ข จึงเห็นได้ว่าเทศบาลเมืองพนัสนิคมเป็นเมืองที่น่าอยู่อาศัยมากเมืองหนึ่ง เมื่อมีการขยายตัวของอุตสาหกรรมมาล้อมรอบอำเภอพนัสนิคมทั้งทางด้านอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรีและอำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งมีนิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ซิตี้ เป็นนิคมอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่ติดกับอำเภอพนัสนิคม จึงจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้ที่ดิน เพื่อที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม ให้สอดคล้องรองรับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม อีกทั้งยังเป็นแนวทางการพัฒนาการใช้ที่ดินให้เป็นระเบียบและให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการใช้ที่ดินของเทศบาลเมืองพนัสนิคมในอดีตถึงปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต
2. เพื่อศึกษาปัจจัยหรืออิทธิพลที่มีผลต่อการขยายตัวในด้านการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพพื้นที่ในการพัฒนาการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย
4. เสนอแนะแนวทางการใช้ที่ดิน โดยเฉพาะการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้จะกำหนดขอบเขตการศึกษาเฉพาะการใช้ที่ดิน เพื่ออยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคมเท่านั้น ในพื้นที่ศึกษาทั้งหมดประมาณ 2.76 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,900 ไร่

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ โดยค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่มีผู้รวบรวมไว้ หรือหน่วยงานจัดทำขึ้น ได้แก่ ข้อมูลสถิติ ข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม
2. ศึกษาทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย และการเลือกที่ตั้งเพื่อการอยู่อาศัย
3. ศึกษาข้อมูลในพื้นที่จริง โดยการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคล ซึ่งได้แก่ นักวิชาการ นักธุรกิจ และผู้อยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม
4. ทำการประมวลผลข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล
5. กำหนดแนวทางการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัย เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพ สาธารณูปโภค สาธารณูปการ และประชากรในอนาคต
6. แสดงผลของการศึกษาในรูปของการบรรยายตาราง แผนภูมิ และแผนที่

แหล่งข้อมูล

1. ข้อมูลต่าง ๆ ในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นข้อมูลจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้แก่
  - 1.1 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
  - 1.2 กรมการผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

- 1.3 สำนักงานกลางประเมินราคาทรัพย์สิน กระทรวงมหาดไทย
  - 1.4 กรมการผังเมือง จังหวัดชลบุรี
  - 1.5 สำนักงานที่ดินจังหวัดชลบุรี สาขาพนัสนิคม
  - 1.6 ที่ว่าการอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
  - 1.7 สำนักงานเทศบาลเมืองพนัสนิคม
  - 1.8 สถานีตำรวจภูธรพนัสนิคม
  - 1.9 โรงพยาบาลพนัสนิคม
  - 1.10 อุตสาหกรรมจังหวัด จังหวัดชลบุรี
  - 1.11 แรงงานจังหวัด จังหวัดชลบุรี
  - 1.12 การประปาพนัสนิคม
  - 1.13 การไฟฟ้าพนัสนิคม
  - 1.14 ไปรษณีย์พนัสนิคม
  - 1.15 องค์การโทรศัพท์พนัสนิคม
  - 1.16 การเคหะแห่งชาติ
2. ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม โดยการสังเกต และสอบถาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพการใช้ที่ดินเพื่ออยู่อาศัยในอดีตและปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน เพื่ออยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาการใช้ที่ดิน เพื่ออยู่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองพนัสนิคม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย